

Abstrakt

Regionální nacionalismus a s ním související separatistické tendence mají výrazný vliv na teritoriální (dez)integraci řady států světa, Evropu nevyjímaje. Tyto procesy přispěly k proměně (akademického) náhledu na státy, které byly tradičně vnímané jako uniformní, kohezní a kontinuální politické entity. Výzkum teritoriální a sociální koheze a kontinuity v rámci regionálních nacionalistických hnutí byl však doposud spíše opomíjen, ačkoliv se tento aspekt zdá být klíčovým pro úspěšnou mobilizaci a dosažení cílů separatistických hnutí v heterogenních demokratických společnostech. Tato práce si klade za cíl zkoumat limity uniformity a kontinuity, tj. časoprostorovou diferenciaci v politických afiliacích k secesionistickému regionálnímu nacionalismu v Katalánsku, včetně objasnění možné časoprostorové nestacionarity vlivu faktorů, které tyto afiliace podmiňují. Katalánsko je příkladem regionu se silným kulturním a inkluzivně-asimilačním nacionalismem, který proliferauje v rámci etno-kulturně heterogenní a segregované společnosti. Region se v posledním desetiletí přehoupl z fáze každodenního „banálního“ nacionalismu směrem k explicitní a dynamické nacionalistické mobilizaci, která byla podnícena deteriorací vztahů Katalánska se Španělskem (a dále ji prohloubila). Za účelem kontextualizace cílů práce do širší akademické diskuze v práci kriticky diskutuji, evaluuji a navrhuji dílčí rekonceptualizace tří tradičních teoretických přístupů ke konstrukci národu a nacionalismu, tj. teorie teritoriální a sociální nacionalizace, teorie permeability národní příslušnosti a teorie konsekvencí nacionalistické mobilizace. Výzkumný design práce vychází z principů (zde inovované) geograficky vrstvené prostorové analýzy a využívá multi-měřítkovou kombinaci teritoriálních a individuálních dat. Proxy vysvětlované (závislé) proměnné pro měření afiliací ke katalánskému nacionalismu jsou volba pro katalánské nacionalistické strany v regionálních volbách u teritoriálních dat a preference pro nezávislost Katalánska u individuálních dat. Data byla zpracována širší škálou metod globální i lokální statistické analýzy. Poznatky získané těmito kvantitativními prostorovými analýzami byly posléze ověřeny terénním výzkumem v severním, jižním a metropolitním Katalánsku v obdobích latentní i mobilizované nacionalistické performance. Ač je jednopřípadovou studií, práce aplikuje multi-dimenzionální komparativní analýzu pro systematické zkoumání rozdílů v afiliacích ke katalánskému nacionalismu a jejich faktorů mezi třemi oblastmi v rámci Katalánska, mezi fázemi „banálního“ a mobilizovaného nacionalismu a mezi pěti úrovněmi agregace dat (jednotlivci, volební místnosti, municipality, comarcas a provincie). Výsledky analýzy indikují, že podpora pro katalánský nacionalismus a nezávislost se

s intenzifikací nacionalistické mobilizace teritoriálně fragmentovala a polarizovala, což je výsledkem zvýšené etnicizace nacionalistických afiliací v tomto období. Tato evidence vyvrátila všechny předpoklady postulované třemi konceptualizacemi teze nacionalizace, včetně v této práci nově navržené rekonceptualizace (tj. (ne)stacionarita). Popsaná situace vyplývá z neúspěšné integrace kastilské minority v Katalánsku do konstruktů katalánského národu i z působení místně specifických kontextuálních faktorů v severní a jižní oblasti regionu. Na rozdíl od teze nacionalizace se potvrdily konsekvence postulované modelem nacionalistické mobilizace v podobě zvýšené etnicizace nacionalistických afiliací v období cirkulace explicitního secesionistického nacionalismu ve veřejném diskurzu. Práce ověřila dlouhodobý předpoklad, že ideologie i hnutí za katalánským nacionalismem odpovídají konceptu kulturního nacionalismu. V období nacionalistické mobilizace se však integrační a asimilační potenciál kulturního nacionalismu vytratil ve prospěch etno-exkluzivistického vymezení. Toto důležité zjištění stejně jako i veškerá předchozí evidence však mají své limity, které jsou dané nestacionaritou výskytu a interakcí jevů v prostoru a čase. V rámci katalánského teritoria se ve vzrůstající míře od roku 2012 vytvořily tři supra-lokální územní bloky, tzv. prostorové režimy, které se mezi sebou liší v intenzitě podpory pro katalánský nacionalismus, míře polarizace této podpory, explanační síle etno-kulturní štěpné linie, efektu nacionalistické mobilizace a významu lokálního kontextu. Opuštění přístupu založeného na metodologickém nacionalismu umožnilo hloubkovou explorativní analýzu vnitřní diference a odhalilo potenciálně důležité teoretické implikace. Zjištění této práce by ale neměla být brána jako univerzálně platná, nebudou-li ověřena extenzivní komparací více případů separatistického regionálního nacionalismu v Evropě i v globálním měřítku.

Klíčová slova

časoprostorová diference, etnicizace, Katalánsko, kontextuální efekty, nacionalistická mobilizace, nezávislost, polarizace, prostorová nestacionarita, regionální nacionalismus, separatismus, Španělsko, štěpné linie, teritoriální fragmentace, teze nacionalizace, volby